

Spørgsmål og svar om handel med kvinder og børn

1. Indledning

Menneskehandel er i de seneste år blevet et stigende problem i Danmark såvel som i store dele af resten af verden. Der er ofte tale om organiseret, grænseoverskridende kriminalitet, hvor bagmændene tjener store summer.

Herhjemme, i EU - og i omverden i øvrigt - har bekæmpelsen af menneskehandel fået øget politisk bevågenhed. I Danmark er der med [regeringens handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel](#) – inklusiv det [tillæg, der omfatter handel med børn](#) – sat særlig fokus på ofre for handel til seksuel udnyttelse og prostitution.

I forbindelse med gennemførelsen af planen er flere myndigheder og sociale organisationer, offentlige og private, aktivt involveret i at bekæmpe kvindehandel og støtte ofre udsat for handel.

I det følgende kan du læse om handel med kvinder og børn – i et dansk og i et globalt perspektiv. Afsnit 2 handler bl.a. om omfanget af handel med kvinder og børn i Danmark, og hvad man forstår ved menneskehandel. I afsnit 3 kan du læse om, hvad den danske regering gør for at bekæmpe denne handel herunder om hvilke initiativer, der er taget med henblik på at støtte ofrene. I afsnit 4 er det internationale arbejde vedr. menneskehandel beskrevet og afsnit 5 handler om menneskehandel i et globalt perspektiv. Endelig er der i afsnit 6 en oversigt over indikatorer på menneskehandel.

2. Handel med kvinder og børn i Danmark

Handlens omfang

Det er vanskeligt at få præcis viden om, hvor udbredt handel med kvinder og børn er. Ifølge Rigspolitiet har der i perioden 1. januar 2003 til 31. december 2005 været 7 sager og 14 sigtede personer for overtrædelse af straffelovens § 262 a om menneskehandel. Det lave antal er ikke nødvendigvis udtryk for, at der ikke er flere sager, men at det er vanskeligt for politi og sociale organisationer at komme i kontakt med ofre, der i mange tilfælde er bange for myndigheder og som lever under tvangslignede forhold.

Afsender-, transit- og modtagerlande

Menneskehandel forekommer i store dele af verden. De fleste regioner og lande er berørt. Der bliver således handlet kvinder og børn til Danmark fra en lang række forskellige lande.

Man taler om afsender-, transit- og modtagerlande. Et land kan både være afsender- og modtagerland, eller transit- og modtagerland.

Spanien og Italien er eksempler på transit- og modtagerlande. Tjekkiet er eksempel på et land som både er afsender- og modtagerland. Danmark er modtagerland.

Danmark modtager primært kvinder handlet til prostitution fra de baltiske lande, de øst- og centraleuropæiske lande, Nigeria samt i mindre omfang fra Thailand og Sydamerika.

Ifølge Red Barnet kommer børn, der er blevet handlet til Danmark – eller hvor der er mistanke om handel – typisk fra de baltiske lande samt Polen, Rumænien, Rusland, Kina og Vestafrika. Der er også kendskab til et enkelt barn fra Sydamerika og et fra Slovakiet. De rumænske børn er typisk drenge, der handles til Danmark med henblik på berigelseskriminalitet. Fra de baltiske lande kommer typisk piger, der handles til seksuel udnyttelse.

Hvornår er der tale om menneskehandel?

Danmark har sammen med mange andre lande sluttet op om FN's [Protokol om forebyggelse, bekæmpelse og retsforfølgning af menneskehandel, særlig handel med kvinder og børn](#) (også kaldet Palermo Protokollen).

I protokollen er menneskehandel defineret på følgende måde.

“(a) ved ‘menneskehandel’ forstås det at rekruttere, transportere eller overføre en person, holde en person skjult eller modtage en person ved brug af magt eller trusler om magtanvendelse eller anden form for tvang, bortførelse, bedrageri eller misbrug af magt eller udnyttelse af en sårbar stilling eller ydelse eller modtagelse af betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har myndighed over en anden person, med det formål at udnytte vedkommende. Begrebet udnyttelse omfatter mindst udnyttelse af en andens prostitution eller andre former for seksuel udnyttelse, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende former for udnyttelse af arbejdskraft eller fjernelse af organer

(b) den omstændighed, at et offer for menneskehandel har givet sit samtykke til den under litra a) omhandlede udnyttelse, skal være uden betydning, når der er gjort brug af et af de i litra a) nævnte midler

(c) at rekruttere, transportere, overføre, skjule eller modtage et barn med udnyttelse af det for øje skal betragtes som ‘menneskehandel’, selv om der ikke er gjort brug af nogen af de i litra a) nævnte midler

(d) ved ‘barn’ forstås enhver person under 18 år”.¹

Tvang, udnyttelse eller frivillighed?

Erfaringer herhjemme viser, at sager, hvor en kvinde er bortført og tvunget til prostitution, sjældent forekommer. En stor del af de kvinder, som politiet kommer i kontakt med, ved godt, at de kommer hertil

¹ Artikel 3 i: [Protokol om forebyggelse, bekæmpelse og retsforfølgning af menneskehandel, særlig handel med kvinder og børn, til supplerings af De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet.](#)

for at prostituere sig.² Men det forhold udelukker imidlertid ikke, at de kan være handlet. Menneskehandel kan foregå frivilligt i den indledende fase. Men kvindens situation kan ændre sig markant – efter at hun ankommer til det fremmede land. Hun har pludselig ingen indflydelse på, hvor mange kunder hun skal betjene om dagen, hun har ikke lov til at afvise kunder, og hun kan måske ikke forlade prostitutionen, når hun ønsker det. Dertil kommer, at hun kun har fået lov til at beholde en brøkdel af de penge, som hun har tjent. Eksempelvis kan den pågældende kvinde blive tvunget til at underskrive en arbejdskontrakt, hvor arbejdstid, løn og kontraktperiode er fastsat – eller hun har måske underskrevet en såkaldt gældskontrakt, hvor hun skylder et stort beløb, som dækker såkaldte rejseudgifter, rejsedokumentation, m.m.

Børn, der handles, er ofte blevet lovet et almindeligt arbejde, men som det også gælder for flere af de voksne ser virkeligheden anderledes ud, når de kommer frem. Børnene ender ofte i sexindustrien eller udnyttes til kriminalitet eller tvangsarbejde

Børnene får ofte frataget deres pas, og bliver i flere tilfælde afkrævet penge af bagmændene – det kan være for transport og/eller mad. Den gæld, de har opbygget til de mennesker, der har handlet dem, kan bruges til at presse dem ud i fx prostitution for at betale “lånet” tilbage.³

Kendetegnende for de børn, der handles til Danmark, er en opvækst i relativ fattigdom. Børnene kommer bl.a. fra opløste familier, der kan være præget af et alkohol- eller stofmisbrug. Børn fra børnehjem eller gadebørn risikerer også at blive handlet. I visse lande risikerer piger i højere grad at blive handlet end drenge. Det skyldes, at piger i en række af disse lande har lavstatus og ikke får sig en uddannelse i samme omfang som drengene. De har derfor sværere ved at få et arbejde og kan blive en økonomisk belastning for deres familier.

3. Hvad gør vi i Danmark for at bekæmpe handel med kvinder og børn?

Lovgivningen

I Danmark fik vi i 2002 en lovbestemmelse i straffeloven der direkte sigter mod menneskehandel.

I Straffelovens § 262 a står der, at

“For menneskehandel straffes med fængsel indtil 8 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt

1) ulovlig tvang efter § 260,

2) frihedsberøvelse efter § 261,

3) trusler efter § 266,

4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller

5) anden utilbørlig fremgangsmåde

6) med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer

² Oplæg på Rigspolitiets seminar den 16. marts 2005 for kontaktpersoner på området “kvindehandel”.

³ <http://www.redbarnet.dk/Default.asp?ID=87>

Stk. 2. På samme måde straffes den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer
1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år,
2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.”

Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel

I regeringens handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel fokuseres der særligt på at udvikle støttemuligheder til ofre og på forebyggelse af kvindehandel.

Aktiviteterne omfatter bl.a. hotline henvendt til ofre samt prostitutionskunder, oprettelse af beskyttede opholdssteder for ofre, etableringen af opsøgende teams med henblik på informationsformidling til potentielle ofre, iværksættelse af samarbejde mellem relevante myndigheder og samarbejde med hjemlandenes myndigheder og sociale organisationer med henblik på at sikre ofre for menneskehandel adgang til støtte ved hjemsendelse.

Som led i implementeringen skal der ske en formalisering af samarbejdet mellem relevante offentlige og sociale organisationer, og der skal løbende ske en kompetenceopbygning af alle aktører, som er i berøring med kvindehandel, herunder politi og sociale organisationer. Endelig skal indsatsen dokumenteres med henblik på at målrette den fremtidige indsats. Der er nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal sikre koordineringen af indsatsen.⁴

Der er afsat 30 mio. kr. over en tre-årig periode til implementering af handlingsplanen, som gennemføres under ledelse af Ligestillingsafdelingen. Fem parter står for de konkrete aktiviteter i handlingsplanen. Det drejer sig om Reden-STOP Kvindehandel under KFUK's sociale arbejde, Pro-Vejle, PROSTITUTION & KVINDEHANDEL, Landsorganisationen for Kvindekrisecentre (LOKK) samt Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte (VFC Socialt Udsatte). Herudover er politiet en vigtig samarbejdspartner ved gennemførelsen af aktiviteterne.

Den private organisation [Reden-STOP Kvindehandel](#) (RSK), driver et beskyttelsestilbud til handlede kvinder, hvor kvinden kan opholde sig i 30 dage – med mulighed for forlængelse i særlige tilfælde. I denne periode tilbydes kvinden akut hjælp, herunder lægehjælp, psykologhjælp, social støtte og advokatbistand samt forberedt hjemsendelse, herunder kontakt med deres familier, netværk og sociale organisationer. RSK tilbyder kontakt til NGO'er i hjemlandene, som kan støtte kvinderne i deres hjemland med henblik på at blive reintegreret i samfundet igen. RSK udfører også opsøgende arbejde blandt udenlandske kvinder i prostitution på gaden og massageklinikker i Københavnsområdet samt driver en telefonisk hotline, hvor ofre for handel og andre kan henvende sig anonymt. I alt 72 kvinder har opholdt sig i beskyttelsestilbuddet i perioden oktober 2003 til april 2006.

Efter aftale med [LOKK](#) er 2 kvindekrisecentre – et i Odense og et i Århus – blevet forberedt til at kunne modtage handlede kvinder i beskyttelsestilbud fra starten af 2006.

---

⁴ Den tværministerielle arbejdsgruppe består af Ligestillingsafdelingen, Justitsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration samt Socialministeriet.

I Danmark får ofre for menneskehandel, der udvises på grund af ulovligt ophold, normalt en udrejsefrist på 30 dage. I særlige tilfælde kan udrejsefristen forlænges, fx af lægelige grunde eller med henblik på, at personen kan vidne mod eventuelle bagmænd i forbindelse med efterforskning eller behandling af en straffesag om menneskehandel her i landet

[Pro-Vejle](#) er et modelprojekt i Vejle Amt, som udfører det opsøgende arbejde blandt udenlandske kvinder i prostitution på massageklinikker i Vejle Amt og siden sommeren 2005 også i Sønderjyllands Amt. Derudover driver PRO-Vejle et sundhedstilbud for udenlandske kvinder i prostitution, hvor kvinderne tilbydes gratis lægehjælp.

Projekt [PROSTITUTION & KVINDEHANDEL](#) udfører opsøgende arbejde blandt udenlandske kvinder i prostitution i Århus, brobygning blandt involverede aktører i Århus samt formidlings- og undervisningsopgaver.

[Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte](#) overvåger og dokumenterer handlingsplanens implementering og dokumenterer indsatsen. Derudover opbygger centret viden og kapacitet på området. Det gøres bl.a. ved at sikre erfaringsudveksling i et netværk af danske myndigheder og NGO'er. Endvidere følger VFC Socialt Udsatte feltet kvindehandel og indsamler viden om tiltag og indsatser i det øvrige EU og i internationale institutioner. Disse erfaringer skal omsættes til anbefalinger i forbindelse med justeringer i den danske handlingsplan. Endelig har centret, i tæt samarbejde med de øvrige parter, udviklet informationsmateriale til kvinder, som kan være handlet. Materialet indeholder oplysninger om deres rettigheder og muligheder i Danmark og om, hvordan kvinden bedst muligt passer på sig selv, herunder oplysning om kønssygdomme.

[Politiets](#) indsats overfor kvindehandel har været særligt prioriteret siden 2000 i form af systematisk overvågning af området samt efterforskning mod de personkredse, som formodes at stå bag den professionelle og organiserede del af menneskehandelens kriminalitet. Politiet er ofte den første (myndigheds)kontakt til kvinder handlet til prostitution. Derfor er den politimæssige indsats særlig vigtig, fordi det i praksis oftest bliver politiet, som vurderer om en kvinde kan betragtes som handlet.

I juni 2002 vedtog Folketinget en særlig bestemmelse om menneskehandel i straffeloven § 262 a, der som tidligere nævnt kan give indtil 8 års fængselsstraf. Denne bestemmelse muliggør også, at politiet kan gøre brug af særlige efterforskningsskridt i form af aflytning m.v.

Derudover er der med midler fra handlingsplanen til bekæmpelse af kvindehandel oprettet en stilling i [Nationalt Efterforskningsstøttecenter](#) (NEC) under Rigspolitiet, hvor en antropolog med kendskab til kvindehandel er ansat med henblik på at fremme samarbejdet mellem politi og de sociale organisationer, der er involveret i den sociale indsats til bekæmpelse af kvindehandel.

Endvidere er der i alle landets politikredse udpeget en kontaktperson for sager om menneskehandel – både voksne og børn. Kontaktpersonen skal bl.a. sikre et effektivt samarbejde mellem politiet og de relevante NGO'er i sager om menneskehandel.

Koordineringen af politiets og de sociale aktørers aktiviteter udføres af en underarbejdsgruppe til den tværministerielle arbejdsgruppe. Underarbejdsgruppen består af en række relevante ministerier, politiet samt de sociale organisationer⁵. Formålet med underarbejdsgruppen er primært at udveksle erfaringer og drøfte nye udfordringer set fra forskellige aktørers perspektiver. Der afholdes hyppige møder mellem de involverede aktører i flere forskellige fora bl.a. i underarbejdsgruppen, hvor indsatsen koordineres.

Handel med børn

I 2005 blev handlingsplanen udvidet med et [tillæg vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af handel med børn](#). Tillægget retter sig mod børn, der er ofre for handel til seksuel udnyttelse og fokuserer på støtten til ofrene og forebyggelse af handel med børn. Børn, der handles til andre former for udnyttelse end seksuel udnyttelse fx tyveri og ulovligt arbejde, er delvist omfattet af de samme initiativer.

De centrale initiativer i tillægget er bl.a., at ethvert barn, der har været offer for handel, har ret til at få en værge. Værgen skal blandt andet repræsentere barnet, udvikle en individuel handlingsplan for barnet og sørge for, at barnet bliver anbragt på et egnet værested. Værgen skal også sikre, at barnet først sendes tilbage til sit hjemland, når det er sikkert, at barnet vil få en ansvarlig modtagelse. Det gælder dog ikke udsendelse ved politiets foranstaltning efter udlændingeloven, hvor udlændingemyndighederne og politiet har ansvaret for, at en udsendelse gennemføres på en betryggende måde.

For at værgen kan sikre en ansvarlig modtagelse af barnet kræver det, at der er et godt netværk med internationale børneorganisationer, og derfor lægger tillægget op til, at der udvikles et sådant netværk. Aktiviteterne i tillægget omfatter også træning af professionelle til at identificere børn, der kan være handlet, for at sikre, at børnene får den nødvendige støtte og beskyttelse så tidligt som muligt. Derudover udvides samarbejdsaftaler mellem politi, social og sundhedssystem og relevante NGO'er til også at gælde børn og det internationale netværk udvides til også at omfatte danske og internationale børneorganisationer.

Som led i forebyggelsen af handel med børn skal der igangsættes en kortlægning af omfanget af handel med børn til alle former for udnyttelse. Derudover skal problemstillinger om børn inkluderes i seminarer og temadage.

Handel med børn straffes efter [Straffelovens](#) § 262 a, stk. 2, der retter sig særligt mod handel med børn.

Andre aktører

[Red Barnet](#) deltager i træning af relevante professionelle faggrupper – såsom politiet og socialarbejdere - til at identificere børn, der er handlet og sikre deres rettigheder. Red Barnet står desuden for kortlægningen af omfanget af børn til alle former for udnyttelse, og er tovholder af det nationale netværk til bekæmpelse af handel med børn. Derudover følger Red Barnet nye initiativer og *best practices* i Europa i forhold til forebyggelse af handel med børn og støtte til ofrene.

---

⁵ Underarbejdsgruppen består af Ligestillingsafdelingen, Justitsministeriet, Udlændingestyrelsen, Rigspolitiet, Politikredsföreningen samt følgende sociale organisationer: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte, Reden-STOP Kvindehandel, Pro-Vejle og Projekt PROSTITUTION& KVINDEHANDEL.

[Dansk Røde Kors](#) og de sociale organisationer [Reden-STOP Kvindehandel](#) og [Tjek Punkt](#) under Københavns Kommune er involveret i samarbejdet og netværk om handel med børn.

4. Internationalt samarbejde

På det internationale niveau samarbejder Danmark aktivt i flere fora med andre lande i bekæmpelsen af menneskehandel.

Den danske regering indgår i et samarbejde med de **nordiske og baltiske ministre for ligestilling** og [Nordisk Ministerråd](#) om bekæmpelse af menneskehandel i de nordiske og baltiske lande. Siden 2002 har [Nordic Baltic Task Force against Trafficking in Human Beings](#) arbejdet for at fremme samarbejdet mellem de involverede lande i bekæmpelsen af menneskehandel og for at sætte menneskehandel på den politiske dagsorden i alle de deltagende lande. Mandatet udløber i 2006, men arbejdet fortsættes i Østersørådets regi.

Udenrigsministeriet støtter projekter mod handel med mennesker bl.a. gennem [Naboskabsprogrammet](#).

Danmark har undertegnet **FN's** [konvention om transnational organiseret kriminalitet](#) samt tilhørende [protokol om handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn](#). Se desuden www.un.org.

Det danske politi samarbejder med [Europol](#) og [Interpol](#) med henblik på at styrke den internationale efterforskning og retsforfølgelse af bagmænd.

5. Menneskehandel i et globalt perspektiv

Handlens omfang

På globalt plan er det uhyre vanskeligt at estimere omfanget af menneskehandel. For det første er der tale om organiseret kriminalitet, som foregår i det skjulte. Ydermere mangler der systematisk dataindsamling og forskning, hvilket gør, at skøn i høj grad bygger på formodninger, ligesom data er meget lidt sammenlignelige.

Den amerikanske regering estimerer i 2005-udgaven af den årlige rapport: "[Trafficking in persons](#)", at der i 2004 findes mellem 600.000 og 800.000 mennesker, som på verdensplan bliver ofre for menneskehandel hvert år. Ca. 80 % er kvinder og piger og i alt ca. 50 % er børn. Estimatet inkluderer ikke de mennesker, som handles indenfor nationale grænser.⁶

---

⁶ US State Department, "Trafficking in Persons Report", June 2005. URL: www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2005/

International Labour Organization (ILO) estimerer i rapporten “A global alliance against forced labour” fra 2005, at 2,45 millioner mennesker i øjeblikket er ofre for menneskehandel. Heraf er mindst 43 % handlet til seksuel udnyttelse og heraf er 98 % kvinder og piger.⁷

Hvad er årsagerne til menneskehandel?

Menneskehandel er et sammensat problem. For at forstå dets årsager er det nødvendigt både at se på de umiddelbare udløsende faktorer, ligesom de mere underliggende og strukturelle faktorer skal tages med.

Set i et markedsperspektiv kan man også anskue menneskehandel som et globalt marked, hvor ofre for menneskehandel udgør udbudssiden og de, som udnytter arbejdskraften - eller de som køber sex (kunder) - repræsenterer efterspørgselssiden.

Udbuddet, som skaber ofre, er tæt forbundet med en række “push faktorer” så som fattigdom, ringe uddannelses- og arbejdsmuligheder, manglende udsigt til en højere levestandard, vold mod kvinder og børn, mangel på ligestilling, korruption, organiseret kriminalitet, politisk ustabilitet og krigssituationer, etc.

På efterspørgselssiden er de drivende faktorer sexindustri, herunder sexturisme og efterspørgsel fra mandlige sexkøbere – og efterspørgslen efter billig og illegal arbejdskraft - eller efterspørgsel efter unge kvinder til ægteskab eller “konkubiner”, som efterfølgende sælges til prostitution. Disse faktorer skaber et stærkt profit-incident for menneskehandlere, som igen fører til at stadig flere mennesker bliver handlet.

Moderne teknologi, globalisering og international organiseret kriminalitet har ført til, at menneskehandel er blevet en forretning af enorme dimensioner. Mennesker er for de kriminelle organisationer blevet en vare på lige fod med narkotika og våben – og risikoen for at blive opdaget er lav.⁸

Hvordan bekæmpes menneskehandel internationalt?

Menneskehandel er et højt prioriteret område i det internationale samfund, således spiller FN, EU og OSCE en væsentlig rolle i forhold til at sætte standarder og normer for internationale indsatser.

Set i et bredere og mere overordnet perspektiv anses bekæmpelse af menneskehandel i høj grad også som værende et spørgsmål om at bekæmpe fattigdom, ulige fordeling af ressourcer, social utryghed, mangel på ligestilling, demokrati og menneskerettigheder.⁹

Strategier til bekæmpelse af menneskehandel indeholder i store træk tre dimensioner, som supplerer hinanden:

- Forebyggelse af menneskehandel
- Retsforfølgelse af menneskehandlere og beskyttelse af ofre
- Støtte til ofrene

⁷ “A global alliance against forced labour”, ILO, 2005. URL:

http://www.ilo.org/dyn/declaris/DECLARATIONWEB.GLOBALREPORTDETAILS?var_language=EN&var_Publications_ID=5282&var_ReportType=Report

⁸ United Nations Office on Drugs and Crime – www.unodc.org

⁹ SIDA- Styrelsen for Internationalt Utviklingssamarbejde, ”Poverty and Trafficking in Human Beings”, 2003

Eksempler på centrale elementer i forebyggelse af menneskehandel

Forebyggelse af menneskehandel er helt grundlæggende at forhindre, at mennesker overhovedet risikerer at udsættes for menneskehandel. Det drejer sig om at styrke indsatser, som modvirker efterspørgsel og indsatser, som er rettet mod de underlæggende og strukturelle årsager til menneskehandel. Der er med andre ord behov for bistand, som bidrager til at mindske menneskers fattigdom. Især drejer det sig om at øge mulighederne for, at kvinder får reel udsigt til en indkomst, som gør det muligt at forsørge dem selv og deres familie.

En anden og væsentlig dimension er oplysning og information til mennesker, som befinder sig i risikozonen for at blive udsat for menneskehandel. Det drejer sig om målrettet oplysning om farer og konsekvenser af menneskehandel. Eksempler er oplysningskampagner til den brede offentlighed eller indsatser målrettet potentielle ofre, deres familier og lokalsamfund. Se eksempelvis nordisk-baltisk informationskampagne www.nordicbalticcampaign.org.

Eksempler på centrale elementer i retsforfølgelse af menneskehandlere og beskyttelse af ofre

En effektiv kriminalisering af menneskehandel kan være stærkt forebyggende, dvs. en lovgivning, som giver mulighed for at straffe bagmanden effektivt. Derover er ressourcer til efterforskning og tæt samarbejde mellem politiet i andre lande centrale.

En effektiv opretholdelse af lovgivning forudsætter udover økonomiske ressourcer også træning af politi, anklagere og domstole samt indsatser til bekæmpelse af korruption.

Strategier, som skal oplyse personer og give handlede mennesker handlemuligheder, er også vigtige instrumenter, som vil forbedre muligheden for retsforfølgelsen af menneskehandlere.

Endelig er vidnebeskyttelse af ofre også et helt centralt instrument til at kunne efterforske og retsforfølge de skyldige menneskehandlere.

I EU er der nedsat en ekspertgruppe, der arbejder med menneskehandel. Ekspertgruppen anbefaler, at

”Ofre for menneskehandel har krav på at blive behandlet som et offer for en kriminalitet – uanset om hun er kommet til landet illegalt eller hvordan hun er havnet i denne situation”.¹⁰

Ligesom i Danmark tilbyder flere andre europæiske lande kvinder, der er blevet handlet til prostitution, et sikkert opholdsted med adgang til rådgivning, sundhedstilbud m.m. Opholdstiden varierer fra land til land og er ofte afhængig af, at kvinderne vidner mod bagmændene.

Eksempelvis i Italien, Holland, Belgien kan ofre for handel opnå beskyttelse og ophold under retssagens forløb. I Italien har ofret i visse tilfælde mulighed for at opnå permanent ophold.

---

¹⁰ Rapport fra EU ekspertgruppen om handel med mennesker, 2004 URL: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/crime/trafficking/doc/report_expert_group_1204_en.pdf

Der er udarbejdet en [Linksamling](#), som giver et overblik over konkrete tiltag og internationale konventioner samt om centrale internationale organisationer, der arbejder for at bekæmpe handel med mennesker.

Hvordan foregår menneskehandel?

Menneskehandlere går ofte efter kvinder og piger i lande med svage økonomier, hvor kvinderne har få muligheder for at forsørge sig selv og deres familie. Deres metoder er kreative og skrupelløse.

Ofte lokkes mennesker via lovende jobannoncer eller en agent, som tilbyder lovlige jobs i udlandet, fx som tjener, frisør eller arbejde i huset. Bekendte og såkaldte "loverboys" er ofte involveret i "rekrutteringsprocessen". Det kan være en nabo, et familiemedlem eller en "kæreste" som overtaler ofret til at tage med ham til udlandet. Også børn bliver rekrutteret af personer, der udnytter det tillidsforhold, de har til barnet. Det kan være venner, bekendte, skolekammerater eller børnenes (som regel) fattige familier, der sælger dem. Andre børn bliver handlet af kriminelle netværk. Ifølge Red Barnet er jobløfter om au-pair jobs, jobs som bartendere eller sommerjobs i landsbrugssektoren nogle af de metoder, som bagmændene benytter sig af for at lokke piger til Vesteuropa med henblik på udnyttelse. I visse tilfælde er der tale om regulære kidnapninger på åben gade.¹¹

Nogle kvinder accepterer at arbejde i den lettere ende af sexindustrien så som på barer og stripkubber. De forventer at tjene hurtige penge og at vende hjem bagefter. Andre accepterer, at de skal arbejde i prostitution, men har ingen anelse om de vilkår der venter dem i det fremmede land, eller at betingelserne ændrer sig, når de når frem. Nogle bliver holdt i isolation og andre tvunget til at stå til rådighed for kunder 24 timer i døgnet. Den enkelte kvinde kan heller ikke selv bestemme, hvornår hun vil rejse hjem, da hun ofte fastholdes i et alvorligt gældsforhold til sin alfons.

Eksempel på bagmænds metoder:

Foto af børn og familie, personlige papirer m.m. fratages ofret. Hun får nye identitetspapirer og nogle gange også et andet navn. Derefter bliver hun solgt - uden indflydelse på, hvad der vil ske med hende. Efter længere tid under fysik- og psykisk pres, stopper ofret med at tro på sig selv og sit eget værd. Hun stopper endog med overhovedet at gøre forsøg på at komme væk. Psykologisk set befinder hun sig i en tilstand, hvor det bare gælder om at overleve. Hun tror ikke på nogen og har ikke tillid til nogen.¹²

Bagmændene har høj grad af kontrol over ofrene. En fællesfaktor for det at være udsat for menneskehandel er brugen af tvang. Den kan være direkte og voldelig - eller mere indirekte i form af psykisk pres:

- Trusler om at angive ofret til politiet for illegalt ophold, dokumentfalsk og ulovligt arbejde er en form for fastholdende kontrol over ofret.
- En anden form for tvang er en "gældskontrakt", som ofret skal skrive under på, hvor gælden er helt ude af proportioner med faktiske omkostninger for rejseudgifter og rejsedokumenter mv.

¹¹ Red Barnet. *Trafficking af børn til Danmark*. 2003 (revideret april 2004).

¹² Beretning om erfaringer fra projekt "LARA – Bosnia og herzegovien" ved OSCE konference – sept. 2003.

Fastholdelse og gæld:

Rosemary, en kvinde fra Nigeria, har underskrevet en kontrakt på, at hun skylder US \$ 40.000 for at blive sendt af sted til Spanien som prostitueret. Hun har også skrevet under på, at bagmanden har ret til at slå hende ihjel – hvis hun ikke betaler sin gæld.¹³

Kvinderne har ofte ingen viden om deres rettigheder og deres muligheder for hjælp i det land, de opholder sig i. Truslen fra menneskehandleren, volden og det forhold, at de opholder sig illegalt i landet, giver ikke ofrene mange andre muligheder end at samarbejde.

Hvad er de menneskelige omkostninger?

Ofre for menneskehandel betaler en uhyrlig høj personlig pris. De udsættes for et stort pres både fysisk og psykisk, idet menneskehandlerne bevidst nedbryder modstand fra offeret via metoder som indespærring, trusler, ydmygelser, tæsk og voldtægt. Presset kan få følgevirkninger i form af trauma og depression, der kan forfølge dem resten af livet.

Bliver offeret handlet til prostitution, er der ydermere risiko for at pådrage sig seksuelt overførbare sygdomme, herunder HIV/AIDS. Ligesom ofrenes risiko for at blive gravide og at skulle gennemgå livsfarlige aborter er stor.

For de ofre, som slipper væk fra bagmanden, er forløbet langt fra afsluttet. Ofre, som vender hjem, oplever ofte at blive stigmatiseret af familie, venner og lokalsamfund. Har hun samarbejdet med politiet, må hun også leve med frygten for repressalier fra bagmanden, mod sig selv eller sin familie.¹⁴

Case:

Irina, 18 år, responderede på en annonce i en ukrainsk avis omkring et uddannelsesophold i Berlin. På et falsk pas rejste hun til Berlin, hvor hun ved ankomsten fik at vide, at skolen var lukket. Herfra blev hun sendt videre til Bruxelles. Da hun ankom, fik hun at vide, at hun skulle betale en gæld på 10.000 dollars til menneskehandlerne, og at hun skulle tjene pengene ved at prostituere sig. Hendes pas blev inddraget, og hun blev truet, slået og voldtaget. Da hun ikke tjente penge nok til menneskehandlerne, solgte de hende til en belgisk alfons, som opererede i Bruxelles' prostitutionskvarter. Det lykkedes for hende at flygte, men hun blev efterfølgende arresteret af politiet, da hun ikke havde en gyldig opholdstilladelse".¹⁵

Hvad er forskellen på migration og menneskesmugling – er det det samme som menneskehandel?

På verdensplan ses tendenser til, at kvinder og uledsagede børn tegner sig for en stadig større del af migrationen.¹⁶ Nogle af disse kvinder og børn befinder sig i en situation, hvor de er særligt sårbare overfor udnyttelse af menneskehandlere.

¹³ Case fra Spanien, Interview med politi i Madrid, Studietur 2005.

¹⁴ SIDA - Styrelsen för Internationellt Utvecklingssamarbete - "Poverty and trafficking in human beings" (2003), s. 13-14

¹⁵ Fra The "Natasha" Trade - The Transnational Shadow Market of Trafficking in Women, Donna M. Hughes.

¹⁶ UNICEF, UNOHCHR og OSCE/ODIHR - "Trafficking in Human Beings in South Eastern Europe" (2003), s. 5

- **Menneskesmugling** er en handling, hvor smuglere mod betaling bringer personer ulovligt ind i et andet land. Det foregår således med den smugledes samtykke, men personen kommer til at opholde sig ulovligt i destinationslandet.
- **Arbejdskraftmigration** er når en person lovligt og af egen fri vilje flytter fra ét land eller område og bosætter sig i et andet for at søge arbejde.
- **Ofre for menneskehandel** har ikke samtykket – og hvis hun indledningsvist har samtykket, er dette samtykke at betragte som meningsløst, eftersom hun er blevet narret, tvunget eller udnyttet etc. (jf. FN's definition på menneskehandel i [Palermo-protokollen](#)).

En væsentlig forskel på smugling og menneskehandel er, at smugling ophører i det den smuglede person ankommer til destinationslandet i modsætning til menneskehandel, hvor udnyttelsen af ofret fortsætter, med henblik på at generere indtjening til menneskehandleren.¹⁷

6. Indikatorer på handel

Et vigtigt instrument i forhold til i praksis at kunne identificere handlede kvinder er **indikatorer**, og udviklingen af sådanne er derfor i særdeleshed af afgørende betydning, når det handler om at opfylde det både nationale og internationale formål om at hjælpe og støtte ofre for kvindehandel. Der er forskellige aktører, som handlede kvinder kan identificeres af. Dels identificeres nogle kvinder gennem opsøgende arbejde, dels identificeres der handlede kvinder af politiet, og endelig identificeres nogle kvinder af prostitutionskunder og andre civile borgere, der på en eller anden vis kommer i kontakt med dem. I Danmark identificeres langt størstedelen af de handlede kvinder af politiet.

Indikatorer på kvindehandel:

Rekruttering:

1. En tredjepart har arrangeret rejsen og sørget for nødvendige dokumenter
2. Beløbet, som tages af personen, der rekrutterer, er usædvanligt højt
3. Kvinden er forgældet, og familien i oprindelseslandet skal eventuelt kautionere for gælden
4. Kvinden har fået falske, ukorrekte eller vildledende informationer

Personlige dokumenter og ejendele:

5. Kvindens pas og/eller rejsedokumenter er konfiskerede
6. Kvindens personlige ejendele er konfiskerede
7. Kvinden har falske identitets-, rejse- og/eller arbejdspapirer
8. Kvinden har forbud mod at besidde og/eller overføre tjente og opsparede penge

Bevægelsesfrihed:

9. Kvinden må ikke bevæge sig frit omkring uden at have fået lov og/eller være under opsyn
10. Kvinden er fysisk indskrænket til at være på sit arbejds- eller opholdssted
11. Kvinden kan ikke frit vælge et sted at bo
12. Kvinden er udsat for ulovlig indblanding i sin ret til privatliv

¹⁷ www.unodc.org/unodc/en/trafficking_victim_consent.html#how

Vold eller trusler om vold:

13. Kvinden har været udsat for psykisk misbrug, herunder verbalt misbrug
14. Kvinden viser frygt eller tegn på angst og/eller depression
15. Kvinden har været udsat for fysisk vold, herunder voldtægt
16. Kvinden har været udsat for trusler om vold eller misbrug, herunder trusler om pårørende
17. Kvinden er blevet bortført ved tvang

Arbejdsbetingelser:

18. Indholdet i en skriftlig eller mundtlig kontrakt respekteres ikke, eller kvinden har været tvunget til at underskrive en ny kontrakt ved ankomsten til destinationslandet
19. Kvinden er tvunget til at udføre arbejdsopgaver, som hun ikke er rekrutteret til, eller som ikke er nedskrevne i kontrakten
20. Kvinden arbejder usædvanligt mange timer eller på usædvanlige tidspunkter
21. Kvinden er i forbindelse med arbejdet udsat for risiko for at få skadet sin sundhed og sikkerhed
22. Kvinden bliver ikke betalt eller er underbetalt for det arbejde, hun udfører
23. Kvinden har ikke modtaget eller fået tilbudt tilstrækkelig nødvendig lægelig hjælp
24. Kvinden har været udsat for tvangsmæssig lægelig hjælp
25. Kvinden bor det samme sted, som hun arbejder

Livs-betingelser:

26. Kvinden har ikke mulighed for selv at vælge eller ændre sin bopæl
27. Kvinden betaler et usædvanligt højt beløb i husleje
28. Kvinden er nægtet retten til tankefrihed, ytringsfrihed og religionsfrihed
29. Kvinden er nægtet retten til at søge eller modtage enhver form for information

7. Hvad kan du gøre

Ofre for menneskehandel har krav på at få hjælp, men det kan være svært for myndigheder at nå frem til ofrene. Har du kendskab til en person, som bliver udnyttet til prostitution – og har du brug for oplysninger om, hvad du kan gøre, kan du ringe anonymt på **hotline telefonnummer 70 20 25 50** fra kl. 12 til 17 på alle hverdage eller send en e-mail til info@stopkvindehandel.dk.